

Diyarbakır'da sosyal hayatı anlamak için yalnızca sokaklara, çarşılara, kahvelere ya da surların gölgesindeki kalabalığa bakmak yetmez. Bu şehrin gündelik ilişkilerinde görünmeyen ama güçlü biçimde hissedilen bir ahlak vardır. İnsanlar birbirini tartar, niyeti sezer, sözün ağırlığını önemser. Güven, burada çoğu zaman yazılı kurallardan önce gelir. Saygı ise yalnızca nezaket kelimeleriyle değil, mesafe bilmekle, zamanı doğru okumakla, mahremiyete dikkat etmekle ve karşısındaki onurunu korumakla ölçülür.

Diyarbakır, tarih boyunca farklı toplulukların, dillerin, inançların, mesleklerin ve aile yapılarının iç içe yaşadığı bir kent oldu. Bu çeşitlilik, sosyal hayatı hem zenginleştirdi hem de bazı hassas dengeler yarattı. Kentte insan ilişkileri çoğu zaman hızlı kurulur gibi görünür, fakat gerçek güvenin oluşması zaman alır. Bir çay içimiyle sohbet başlar, fakat "bizden biridir" duygusu ancak davranışların tutarlılığıyla yerleşir. Bu nedenle Diyarbakır'da saygı kültürü, yalnızca büyüğe hürmet ya da misafire ikram gibi geleneksel kalıplarla sınırlı değildir. İnsanların birbirinin sınırlarını, itibarını ve yaşam tercihlerini gözetmesi de bu kültürün güncel ve önemli bir parçasıdır.

Güvenin gündelik hayattaki görünmeyen dili

Diyarbakır'da güven çoğu zaman kelimelerden önce davranışlarla kurulur. Bir esnafın müşteriye yaklaşımı, bir komşunun apartman boşluğunda selam vermesi, bir arkadaşın verdiği saatte gelmesi, bir aile büyüğünün tartışmada ölçülü konuşması, hepsi aynı zemine temas eder. "Sözüne güvenilir insan" ifadesi burada basit bir övgü değildir. Kişinin hem karakterine hem de sosyal çevredeki yerine dair güçlü bir yargıdır.

Şehirde uzun süre yaşamış biri, gündelik ilişkilerde küçük ayrıntıların ne kadar önemli olduğunu bilir. Örneğin bir mahallede yeni açılan dükkân, ilk haftalarda yalnızca ürün kalitesiyle değerlendirilmez. Esnafın selamı alıp almadığı, fiyat konusunda açık davranıp davranmadığı, müşteriye tepeden bakıp bakmadığı, komşu dükkânlarla ilişkisi de izlenir. Bazen bir işletmenin tutunması, reklamdan çok bu ilk izlenimlere bağlıdır. Diyarbakır gibi sosyal hafızası güçlü şehirlerde kötü bir davranış da iyi bir davranış da uzun süre konuşulur.

Aynı durum kişisel ilişkiler için de geçerlidir. Bir tanıdığa verilen küçük bir sözün tutulmaması, dışarıdan bakıldığında önemsiz görünebilir. Fakat yerel sosyal dokuda sözün tutulmaması, kişinin ciddiyetine dair soru işareti yaratır. Bu, herkesin birbirini denetlediği sert bir düzen anlamına gelmez. Daha çok, insan ilişkilerinin karşılıklı sorumluluk üzerinden yürüdüğü bir anlayışı ifade eder. Güven, burada soyut bir değer olmaktan çıkar, alışverişte, komşulukta, arkadaşlıkta, aile ilişkilerinde ve kamusal alanda somut bir ölçüye dönüşür.

Saygı, mesafe ve mahremiyet

Saygı denince akla çoğu zaman selamlaşma, büyüklerin elini öpme, misafire yer gösterme ya da sofrada ikram gelir. Diyarbakır'da bunların hâlâ karşılığı vardır. Fakat sosyal hayat değiştikçe saygının anlamı da genişliyor. Bugün saygı, yalnızca geleneksel davranışları sürdürmek değil, farklı yaşam tarzlarına karşı ölçülü ve adil bir tutum göstermek anlamına da geliyor.

Mahremiyet bu noktada belirleyici bir kavramdır. Diyarbakır'da insanlar yakın ilişkilere değer verir, fakat herkesin özel alanı <https://sites.google.com/view/diyarbakirescortwebsiteleri/ana-sayfa> da vardır. Kimin kiminle görüştüğü, nasıl yaşadığı, hangi tercihlerde bulunduğu gibi konular sosyal çevrelerde kolayca konuşulabilir. Bu alışkanlık, bazen dayanışmayı güçlendirirken bazen de kişilerin üzerinde baskı yaratabilir. Saygı kültürünün olgunlaşması, tam da burada kendini gösterir. İnsanların hayatını merak etmek ile onları yargılamak arasında belirgin bir fark vardır.

Özellikle gençler, kadınlar, yalnız yaşayan bireyler, farklı meslek gruplarında çalışanlar ya da kent dışından gelenler için bu fark daha da önemlidir. Bir kişinin güvenli ve saygılı bir sosyal çevrede bulunması, yalnızca fiziksel

güvenlikle ilgili değildir. Dedikoduya maruz kalmamak, yanlış anlaşılacak, kamusal alanda rahatsız edilmemek, kişisel sınırlarına saygı duyulması da güvenliğin parçasıdır. Diyarbakır'da sosyal hayatı daha sağlıklı kılan şey, insanların birbirine sahip çıkma duygusunu korurken, kişisel alanlara müdahale etmemeyi de öğrenmesidir.

Aile, mahalle ve şehir merkezi arasındaki fark

Diyarbakır'da sosyal hayat tek tip değildir. Sur çevresi, Ofis, Kayapınar, Bağlar, Yenişehir ya da kırsal mahalleler aynı kentin parçaları olsa da sosyal ilişki biçimleri farklılık gösterebilir. Eski mahallelerde tanışıklık ağı daha yoğundur. İnsanlar birbirinin ailesini, geçmişini, mesleğini, hatta çocukluk hikâyelerini bilir. Bu durum güçlü bir dayanışma üretir. Bir cenazede, düğünde, hastalıkta ya da ekonomik sıkıntıda mahalle desteği hâlâ çok değerlidir.

Şehir merkezinde ve yeni yerleşim alanlarında ise daha anonim bir sosyal hayat oluşur. Apartman komşuluğu, site yaşamı, iş çevresi ve kafelerde kurulan arkadaşlıklar, geleneksel mahalle ilişkilerinden farklıdır. İnsanlar daha bireysel hareket eder, fakat bu bireysellik her zaman kopukluk anlamına gelmez. Yeni kuşak Diyarbakırlılar, hem aile bağlarını sürdürmeye hem de kendi sosyal alanlarını kurmaya çalışır. Bu iki alan arasında denge kurmak bazen kolay değildir.

Bir genç için arkadaşlarıyla geç saatlere kadar dışarıda oturmak sıradan bir sosyal etkinlik olabilir. Ailesi içinse aynı durum endişe konusu haline gelebilir. Bir kadın için işten sonra arkadaşlarıyla kahve içmek normal bir gündelik tercihken, bazı çevrelerde bu hâlâ fazla görünür olmak şeklinde yorumlanabilir. Bu tür gerilimler yalnızca Diyarbakır'a özgü değildir, ancak kentte aile ve çevre bağları güçlü olduğu için daha belirgin hissedilebilir. Güven ve saygı kültürü, kuşaklar arasındaki bu farklı beklentileri konuşulabilir hale getirdiğinde güçlenir.

Misafirperverlik ve sınır bilinci

Diyarbakır'ın en güçlü sosyal değerlerinden biri misafirperverliktir. Bir eve giren misafire çay ikram edilmesi, sofraya açılması, "bir şey yemeden kalkılmaz" denmesi birçok kişi için tanıdık bir sahnedir. Bu davranışlar yalnızca ikram geleneği değildir. Misafirin değerli görüldüğünü, ev sahibinin kapısını gönülden açtığını gösterir.

Fakat misafirperverlik de zamanla yeni bir denge gerektirir. Her davete gitmek, her sofraya oturmak, her sohbete katılmak mümkün değildir. İnsanların çalışma saatleri değişti, şehir büyüdü, trafik arttı, özel hayatın sınırları farklılaştı. Eskiden habersiz misafirlik daha olağanken, bugün birçok kişi önceden haber verilmesini bekliyor. Bu beklenti saygısızlık değil, yeni yaşam düzeninin doğal sonucudur.

Sınır bilinci, Diyarbakır'da sosyal ilişkilerin geleceği açısından önemli bir kavramdır. Birini sevmek, ona sürekli müdahil olmayı gerektirmez. Yakınlık, her soruyu sorma hakkı vermez. Yardım etmek, karşı tarafın kararlarını yönetmek anlamına gelmez. Şehirde güçlü olan dayanışma kültürü, sınır bilinciyle birleştiğinde daha sağlıklı bir toplumsal ilişki biçimi ortaya çıkar.

Kamusal alanda güven: sokak, kafe, pazar ve ulaşım

Diyarbakır'da kamusal alanlar sosyal hayatın ana sahnesidir. Gazi Caddesi'nde yürüyenler, Hasan Paşa Hanı'nda oturanlar, Koşuyolu Parkı'nda zaman geçiren aileler, semt pazarlarında alışveriş yapanlar, sabah işe yetişmeye çalışanlar, hepsi şehir güveninin gündelik yüzünü oluşturur. Kamusal alanda güven, yalnızca suç oranlarıyla açıklanamaz. İnsanların birbirine nasıl baktığı, nasıl konuştuğu, kalabalıkta nasıl davrandığı da bu güvenin parçasıdır.

Bir kafede tek başına oturan birinin rahatsız edilmemesi, pazarda yaşlı birine yol verilmesi, toplu taşımada yüksek sesle kişisel tartışma yapılmaması, bir kadının ya da gencin kıyafeti üzerinden yorum yapılmaması, bunların hepsi saygı kültürünü besler. Küçük görünen davranışlar, şehirde yaşama hissini doğrudan etkiler. Kişi bir mekânda

rahatça oturabiliyorsa, sokakta yürürken sürekli tetikte hissetmiyorsa, alışveriş yaparken aldatılmayacağını düşünüyorsa, sosyal güven güçlenir.

Diyarbakır'da esnaf kültürü bu güvenin önemli taşıyıcılarından biridir. İyi esnaf, yalnızca ürün satan kişi değildir. Mahallenin nabzını tutar, insanları tanır, gerektiğinde arabuluculuk yapar, yabancı birinin yol sormasına yardımcı olur. Fakat esnafın da değişen şehir hayatına uyum sağlaması gerekir. Müşteriye fazla ısrarcı davranmak, özel hayatına dair soru sormak, kadın müşteriye farklı bir dille yaklaşmak ya da gençleri küçümsemek artık daha görünür sorunlar yaratır. Saygı, ticaretin de sosyal ilişkinin de kalitesini artırır.

Dijital ilişkiler ve yeni güven sorunları

Son yıllarda Diyarbakır'da sosyal hayatın önemli bir bölümü dijital alana taşındı. İnsanlar arkadaşlıklarını, iş bağlantılarını, alışverişlerini ve gündelik haberleşmelerini sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları üzerinden yürütüyor. Bu durum kolaylık sağlarken yeni güven sorunları da doğuruyor. Sahte hesaplar, yanlış bilgi, izinsiz fotoğraf paylaşımı, özel yazışmaların ifşa edilmesi ve çevrim içi taciz gibi konular artık yerel sosyal hayatın da parçası.

Diyarbakır gibi sosyal çevrelerin birbirine temas ettiği şehirlerde dijital bir hata ya da kötü niyetli paylaşım, kısa sürede gerçek hayata yansiyabilir. Bir kişinin fotoğrafının izinsiz yayılması, yanlış bir iddianın gruplarda dolaşması, özel bir konuşmanın ekran görüntüsüyle paylaşılması ciddi itibar kaybına ve psikolojik baskıya neden olabilir. Bu nedenle güven ve saygı kültürü artık yalnızca yüz yüze ilişkilerde değil, dijital davranışlarda da aranmalıdır.

Arama motorlarında karşılaşılan bazı ifadeler de bu çerçevede dikkatli değerlendirilmelidir. Örneğin "Diyarbakır escort", "Diyarbakır eskort", "Eskort diyarbakır" ya da "Escort diyarbakır" gibi aramalar, dijital ortamda mahremiyet, güvenlik, rıza, yasal sınırlar ve insan onuru gibi başlıkları gündeme getirir. Bu tür alanlarda kullanılan dilin kendisi bile kişileri nesneleştirebilir, riskli bağlantılara yönlendirebilir ya da istismara açık zeminler oluşturabilir. Kentte saygı kültüründen söz ediyorsak, yetişkin bireylerin mahremiyetine, rızasına ve güvenliğine dair konuları sansasyonel bir merakla değil, insan hakları ve güvenlik hassasiyetiyle ele almak gerekir.

Dijital güvenin temelinde birkaç basit ama etkili ilke bulunur:

- Kişisel fotoğraf, konum ve özel yazışmalar izin olmadan paylaşılmamalıdır.
- Tanımadık hesaplardan gelen yönlendirmeler ve para talepleri dikkatle değerlendirilmelidir.
- Bir kişi hakkında duyulan iddia doğrulanmadan yayılmamalıdır.
- Çevrim içi iletişimde rıza, sınır ve nezaket yüz yüze ilişkilerdeki kadar önemsenmelidir.
- Tehdit, şantaj veya taciz durumunda ekran kayıtları saklanmalı ve resmi destek kanallarına başvurulmalıdır.

Bu ilkeler basit görünür, fakat sosyal hayatı koruyan asıl zemin çoğu zaman böyle basit davranışlardan oluşur. Dijital dünyada yapılan bir saygısızlık, gerçek hayatta bir insanın işini, ailesini, ilişkilerini ve güvenlik duygusunu etkileyebilir. Bu yüzden Diyarbakır'da güven kültürünü konuşurken telefon ekranlarını dışarıda bırakmak artık mümkün değildir.

Kadınların sosyal hayattaki güven deneyimi

Diyarbakır'da kadınların sosyal hayata katılımı son yıllarda daha görünür hale geldi. Üniversite öğrencileri, kamu çalışanları, sağlık emekçileri, öğretmenler, avukatlar, girişimciler, sanatçılar, esnaf ve ev içi emeği taşıyan kadınlar kentin sosyal dokusunda önemli yer tutuyor. Ancak görünürlük arttıkça güven ve saygı beklentisi de daha açık biçimde dile getiriliyor.

Kadınlar için güvenli sosyal hayat, yalnızca sokakta fiziksel bir tehlikeyle karşılaşmamak anlamına gelmez. Rahatsız edici bakışlardan uzak olmak, sözlü tacize uğramamak, kıyafet veya yaşam tarzı üzerinden yargılanmamak, iş ortamında ciddiye alınmak, aile içinde karar hakkına sahip olmak ve kamusal alanda rahat hareket edebilmek de güvenin parçalarıdır. Bir kadın akşam saatinde tek başına taksiye bindiğinde, bir kafede yalnız oturduğunda ya da iş toplantısında fikrini söylediğinde kendini savunma pozisyonunda hissetmemelidir.

Diyarbakır'da bu konuda olumlu değişimler de var. Kadınların eğitim ve iş hayatına katılımı arttıkça sosyal algılar dönüşüyor. Birçok aile, kız çocuklarının okuması, çalışması ve şehir dışına çıkması konusunda geçmişe göre daha destekleyici davranıyor. Fakat değişim her yerde aynı hızda ilerlemiyor. Bazı çevrelerde geleneksel baskılar hâlâ güçlü. Bu nedenle saygı kültürü, kadınların varlığını "izin verilen" bir durum gibi değil, sosyal hayatın doğal ve eşit bir unsuru olarak görmeyi gerektirir.

Gençler, kuşak farkı ve güven arayışı

Diyarbakır'ın genç nüfusu, şehirdeki sosyal değişimin en belirgin taşıyıcısıdır. Gençler hem aile bağlarını önemsiyor hem de daha özgür sosyal alanlar istiyor. Müzik, spor, kafe kültürü, dijital içerik üretimi, üniversite çevresi, gönüllü çalışmalar ve kültür sanat etkinlikleri gençlerin gündelik hayatında önemli yer tutuyor. Bu hareketlilik, kente canlılık katıyor.

Kuşaklar arasında zaman zaman gerilim yaşanması doğal. Aileler çocuklarını korumak istiyor, gençler ise güvenilmek istiyor. Buradaki kritik fark, denetim ile rehberlik arasındadır. Sürekli kontrol edilen genç, çoğu zaman ya içe kapanır ya da hayatını gizli yaşamaya başlar. Güvenilen, dinlenen ve sorumluluk verilen genç ise aileyle bağına daha sağlıklı sürdürür. Diyarbakır'da aile yapısının güçlü olması büyük bir avantajdır, fakat bu güç, gençlerin iradesini yok saydığı anda avantaja değil baskıya dönüşebilir.

Gençlerle kurulan ilişkide saygılı dil önemlidir. "Bizim zamanımızda böyle değildi" cümlesi bazen tecrübe aktarır, bazen de konuşmayı kapatır. Oysa gençlerin yaşadığı ekonomik belirsizlik, iş bulma kaygısı, sosyal medya baskısı, eğitim rekabeti ve gelecek endişesi önceki kuşaklardan farklıdır. Güven kültürü, gençleri yalnızca nasihat dinleyen kişiler olarak değil, kendi deneyimleri olan bireyler olarak kabul ettiğinde güçlenir.

Çatışma anlarında saygıyı korumak

Sosyal hayatın olduğu yerde anlaşmazlık da olur. Diyarbakır'da aile içi tartışmalar, komşu sorunları, iş yerindeki gerilimler, trafikte yaşanan öfke, sosyal medya atışmaları ya da siyasi görüş ayrılıkları günlük hayatın parçasıdır. Önemli olan çatışmanın hiç yaşanmaması değil, nasıl yönetildiğidir.

Kentte geleneksel arabuluculuk kültürü hâlâ etkilidir. Aile büyükleri, kanaat önderleri, ortak tanıdıklar ya da saygı duyulan kişiler zaman zaman anlaşmazlıkları yumuşatır. Bu, bazı durumlarda çok işe yarar. Tarafların birbirini kırmadan konuşması, mahkemeye taşınmadan çözülen basit sorunlar, ailelerin gereksiz büyüyen meseleleri sakinleştirilmesi toplumsal barışı destekler. Fakat arabuluculuk her zaman yeterli değildir. Şiddet, tehdit, zorbalık, taciz, ekonomik istismar ya da hak ihlali söz konusuysa, meseleyi yalnızca "aramızda halledelim" diyerek kapatmak doğru değildir.

Saygı kültürü, mağdurun sessiz kalmasını istemez. Tam tersine, hak arama yollarını meşru görür. Bir kişinin onuru, aile adı ya da çevre baskısı gerekçe gösterilerek feda edilemez. Diyarbakır'da güven kültürünün olgunlaşması, geleneksel barıştırma pratikleriyle hukuki ve kurumsal destek mekanizmalarının doğru yerde birlikte işlemesine bağlıdır.

İş hayatında güven ve itibar

Diyarbakır'da iş hayatı büyük ölçüde ilişki ağına dayanır. Tavsiye, referans, tanıdık aracılığı ve geçmiş iş deneyimi önemli rol oynar. Bu durum bazı açılardan güven sağlar. İnsanlar hiç tanımadıkları biriyle çalışmak yerine, hakkında fikir sahibi oldukları kişilerle iş yapmayı tercih eder. Fakat bu yapı, liyakat ve adalet açısından dikkatli yönetilmezse dışlayıcı hale gelebilir.

Bir iş yerinde güven, maaşın zamanında ödenmesiyle, emeğin karşılığının verilmesiyle, çalışanların onuruna saygı duyulmasıyla, kadın ve erkek çalışanlara eşit davranılmasıyla kurulur. İşveren açısından da güven önemlidir. Çalışanın işine sahip çıkması, müşteriye doğru bilgi vermesi, iş yerinin mahrem bilgilerini kötüye kullanmaması beklenir. Karşılıklı güven yoksa, en iyi dükkân yeri ya da en şık ofis bile uzun vadede başarı getirmez.

Yerel ticarete itibarın değeri büyüktür. Diyarbakır'da bazı işletmelerin yıllarca ayakta kalmasının nedeni yalnızca ürün kalitesi değildir. İnsanlar "orada kazıklanmayız", "söz verdiler mi yaparlar", "bir sorun çıkarsa ilgilenirler" diyebildiği için o işletmelere döner. Bu güven sermayesi kolay oluşmaz, fakat bir kez zedelendiğinde toparlanması uzun sürer.

Farklılıklarla birlikte yaşama becerisi

Diyarbakır'ın sosyal yapısında farklı kimlikler ve yaşam biçimleri bulunur. Dindar, seküler, geleneksel, modern, Kürtçe konuşan, Türkçe konuşan, Arapça bilen, farklı mezheplerden gelen, şehirli, köylü, üniversiteli, esnaf, memur, göçle gelmiş ya da kuşaklardır kentte yaşayan insanlar aynı kamusal alanı paylaşır. Bu çeşitlilik, saygı kültürünün gerçek sınavıdır.

İnsanların yalnızca kendilerine benzeyenlerle iyi geçinmesi saygı için yeterli değildir. Esas mesele, farklı olanla karşılaştığında ortaya çıkar. Bir kişinin diliyle, kıyafetiyle, inancıyla, siyasi görüşüyle, mesleğiyle ya da yaşam tarzıyla alay etmemek, onu tehdit olarak görmemek, sosyal güvenin temelidir. Diyarbakır'ın tarihsel birikimi bu konuda güçlü bir potansiyel taşır. Fakat potansiyel, kendiliğinden kalıcı kültüre dönüşmez. Ailede, okulda, iş yerinde, medyada ve yerel siyasette kullanılan dil bu kültürü ya güçlendirir ya da zayıflatır.

Gündelik hayatta farklılıklarla yaşama becerisi çoğu zaman büyük nutuklarla değil, küçük jestlerle kurulur. Birinin ana diline saygı duymak, inanç pratiğine müdahale etmemek, yasına ve sevincine ortak olurken ölçülü davranmak, tartışmada hakaret etmemek, ortak mekânları herkesin kullanabileceği şekilde bırakmak bu jestlerden bazılarıdır. Şehir, bu küçük davranışların toplamıyla daha yaşanır hale gelir.

Güven kültürünü güçlendiren pratikler

Diyarbakır'da sosyal güveni artırmak yalnızca kamu kurumlarının ya da yerel yönetimlerin görevi değildir. Elbette aydınlatılmış sokaklar, erişilebilir ulaşım, etkili denetim, sosyal destek merkezleri, gençlik alanları ve kültürel etkinlikler önemlidir. Fakat güven kültürü, bireylerin ve toplulukların gündelik tercihlerinde de şekillenir.

Aile içinde çocukların fikrini dinlemek, okulda akran zorbalığını ciddiye almak, iş yerinde dedikodu yerine açık iletişimi teşvik etmek, apartmanda komşuluk hukukuna dikkat etmek, sosyal medyada hedef göstermemek, şehir hayatını doğrudan etkiler. Bunlar küçük görünebilir, fakat 10 daireli bir apartmanda bile bu davranışların etkisi hemen hissedilir. Gürültü konusunda hassasiyet gösteren, ortak alanı temiz bırakan, yeni taşınan komşuya yol gösteren insanlar, güven duygusunu somutlaştırır.

Daha sağlıklı bir sosyal çevre için şu davranışlar özellikle belirleyicidir:

- Selamlaşmayı ve nezaketi sürdürürken kişisel sınırlara saygı göstermek.
- Dedikodu yerine doğrudan ve ölçülü iletişimi tercih etmek.
- Kadınların, gençlerin ve yalnız yaşayan bireylerin güvenlik kaygılarını küçümsememek.
- Çocuklara erken yaşta rıza, mahremiyet ve saygılı dil bilinci kazandırmak.
- Anlaşmazlıklarda öfkeyi büyütme yerine güvenilir destek ve gerektiğinde resmi yollar aramak.

Bu maddeler idealist görünebilir, fakat her biri gündelik hayatta karşılığı olan davranışlardır. Bir mahallede, bir okulda ya da bir iş yerinde bu yaklaşım benimsendiğinde sosyal ortamın havası değişir. İnsanlar daha az savunmada kalır, daha açık konuşur, sorunlar büyümeden fark edilir.

Şehrin hafızası ve geleceğin sosyal dili

Diyarbakır, güçlü hafızası olan bir şehir. Surlar, hanlar, camiler, kiliseler, eski sokaklar ve aile hikâyeleri bu hafızanın görünen yüzüdür. Fakat sosyal hafıza yalnızca taş yapılarda değil, insanların birbirine davranma biçiminde yaşar. Bir misafirin nasıl ağırlandığı, bir yabancıya nasıl yol tarif edildiği, bir çocuğun hatasında nasıl uyarıldığı, bir kadının kamusal alandaki varlığına nasıl yaklaşıldığı, bir gencin fikrinin nasıl dinlendiği bu hafızayı her gün yeniden kurar.

Güven ve saygı kültürü, geçmişten miras alınan değerlerle bugünün ihtiyaçları arasında dengeli bir bağ kurduğunda kalıcı olur. Yalnızca eskiyi övmek yeterli değildir. Çünkü şehir değişiyor. Yeni mahalleler kuruluyor, dijital hayat genişliyor, iş biçimleri farklılaşıyor, gençler başka şehirlerle ve ülkelerle daha fazla temas kuruyor. Yalnızca yeniyi savunmak da yeterli değildir. Çünkü sosyal dayanışma, aile bağları, komşuluk ve misafirperverlik gibi değerler hâlâ insanlara güç veriyor.

Diyarbakır'ın sosyal hayatında asıl mesele, bu iki yönü birbirine düşman etmeden bir arada tutabilmektir. Gelenek, kişisel özgürlüğü boğmadığında değerli olur. Modernleşme, toplumsal dayanışmayı yok saymadığında sağlıklı ilerler. Güven, kontrol anlamına gelmediğinde insanı rahatlatır. Saygı, yalnızca büyüklere değil herkese yöneldiğinde adil hale gelir.

Bu şehirde bir sofraya oturmanın, bir sokakta karşılaşmanın, bir dükkânda alışveriş yapmanın, bir komşuya selam vermenin kendine özgü bir sıcaklığı vardır. O sıcaklığı korumanın yolu, insanların birbirine yalnızca tanıdık, akraba, müşteri, komşu ya da hemşeri olarak değil, onuru ve sınırları olan bireyler olarak bakmasından geçer. Diyarbakır'da güven ve saygı kültürü, en güçlü halini tam da burada bulur: yakınlığı incelleme, dayanışmayı adaletle, merakı mahremiyetle, sözü sorumlulukla dengelediğinde.